Statsforvaltaren i Vestland

Vår dato: 21. august 2023
Vår ref: 2018/1998
Dykkar dato:
Dykkar ref:

RAGN SELLS AS AVD BERGEN
Postboks 453
1471 Lørenskog

Saksbehandlar, innvalstelefon
Astrid Holte, tlf. 5557 2319

Rapport fra inspeksjon ved Ragn-Sells AS avd. Bergen

Kontrollnummer: 2023.229.I.SFVL

Kontaktpersoner ved inspeksjonen

Fra virksomheten:
Jarle Hamre
Pål Eilertsen
Lars Henning Kausland

Fra Statsforvalteren i Vestland:
Astrid Holte
Mari Katrine Berg-Arnesen
Kristin Espeset

Resultat fra inspeksjonen

Denne rapporten gjelder resultatet fra inspeksjon ved Ragn-Sells, avd. Bergen den 8. august 2023. Rapporten er å se på som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Frist for tilbakemelding er 1. oktober 2023.

Statsforvalteren i Vestland avdekket 3 avvik og gav ingen merknader under inspeksjonen.

Avvik:

1. Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert og vurdering av om luktgrensen er overskredet er mangelfull
2. Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering har mangler
3. Luktreduserende tiltak er mangelfulle

Statsforvalteren ser alvorlig på avvikene da det er avdekket alvorlige mangler ved det systematiske arbeidet for å finne årsak til og forebygge lukt.

Avvikene er nærmere omtalt fra side 4 og utover i rapporten. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmer omtalt på side 4.

Med hilsen

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Sissel Storebø
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Bergen kommune, byrådsavdelingen
Bergen kommune driftsansvarlig for biogassanlegget
Bergen kommune driftansvarlig for det nedlagte deponiet i Rådalen
NCC Industry AS avd. Rådalen
Ragn Sells AS avd. Bergen
Fana Stein og Gjenvinning AS
BIR Ressurs AS
Kjersti Marie Grinde
Miljødirektoratet

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarleg enhet

Navn: RAGN SELLS AS AVD BERGEN	
Organisasjonsnr.: 974737604	**Eid av:** 952187627
Bransjenr. (NACE-kode): 38.110 - Innsamling av ikke-farlig avfall	

Kontrollert enhet

Navn: Ragn-Sells AS - Avfallsorteringsanlegg, Rådalen	**Anleggsnr.:** 4601.0509.03
Kommune: Bergen	**Fylke:** Vestland
Anleggsaktivitet: Avfall – mottak, mellomlagring og sortering	
Løyve gitt: 12.09.2017	**Sist endra**: 15.03.2022

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav som er fastsett i eller med hjemmel i forurensingsloven, blir overhold. Inspeksjonen er en del av Statsforvalteren sitt risikobaserte tilsyn for i år og ble gjennomført blant annet på bakgrunn av klager på lukt fra naboer.

Tilsynet ble gjennomført med hjemmel i forurensningsloven § 48 og produktkontrolloven § 8.

Inspeksjonstema

- lukt
- internkontroll
  prosess og renseutstyr
- utslipp til luft

Rapporten gjelder avvik og merknader som ble avdekket under inspeksjonen. Den gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av miljøarbeidet eller miljøstatusen til virksomheten.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterleving av krav fastsett i eller med hjemmel i lov.

Merknad: Et forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å peke på for å ivareta ytre miljø, men som ikke er omfattet av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som kom fram under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Informasjon om virksomheten og kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men som ikke ble klassifisert som avvik eller merknader, kan også inngå her.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Ragn Sells AS avd Bergen plikter å rette opp avvikene som er omtalt i denne rapporten så snart som mulig.

Vi ser alvorlig på avvikene som ble avdekt i denne inspeksjonen. Ragn Sells AS avd.

For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, ber vi om at dere innen 1. oktober 2023 sender en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvikene er rettet og hvilke tiltak som er gjennomført eller planlagt.

Gjennomføring av tiltakene vil bli fulgt opp ved ny kontroll.

4. Varsel om gebyr

På tilsynsdagen varslet vi på bakgrunn av forventa ressursbruk et gebyr på kr 22 500,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Ressursbruken knyttet til tilsynet har blitt større enn forventet, og vi varsler derfor at gebyr for tilsynet blir kr 37 400,-. Dette tilsvarer gebyrsats 1, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dersom dere har merknader til dette varselet, må de sendes til Statsforvalteren innen to uker. Gebyret blir deretter fastsatt i eget vedtak.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være offentlig tilgjengelig via postjournalen til Statsforvalteren i Vestland (jf. offentleglova) og nettstedet Norske utslipp, www.norskeutslipp.no.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1: Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert og vurdering av om luktgrensen er overskredet er mangelfull

Avvik fra:
Tillatelse etter forurensningsloven, sist endret 15. mars 2022

- punkt 4.2.2 Luktrisikovurdering jf. punkt 4.2.1 luktbegrensning

Internkontrollforskriften § 5

- punkt 6 om risikovurdering
- punkt 7 om rutiner

Kommentarer til regelverket
Luktrisikovurdering
Det skal gjennomføres en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

En del av luktrisikovurderingen er en vurdering av konsekvens basert på måling av luktutslipp fra ulike kilder og beregning av spredning. Oppdatert måling og spredningsberegning er et viktig

verktøy for å vurdere om det er sannsynlig av luktgrensen overholdes og identifisere et endret risikobilde.

Luktbegrensning
Luktimmisjon ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overstige 1 ouE/m3, angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktil.

Internkontrollforskriften
Bedriften skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Videre skal det iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav etter miljøregelverket, og internkontrollen skal gjennomgås systematisk for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Observasjoner på tilsynet
Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert
Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert siden 2020. Aktiviteten som lukter mest (mottak av våtorganisk avfall) er flyttet, det er gjort endringer i måten mottaket drives på. Mengden våtorganisk avfall mottatt ved anlegget er økt betydelig, se tabell under. Tabellen er laget på bakgrunn av årsrapportene fra Ragn Sells. Mange klager og stor andel av disse der luktkilden ikke er funnet tilsier også at luktrisikovurderingen burde vært oppdatert.

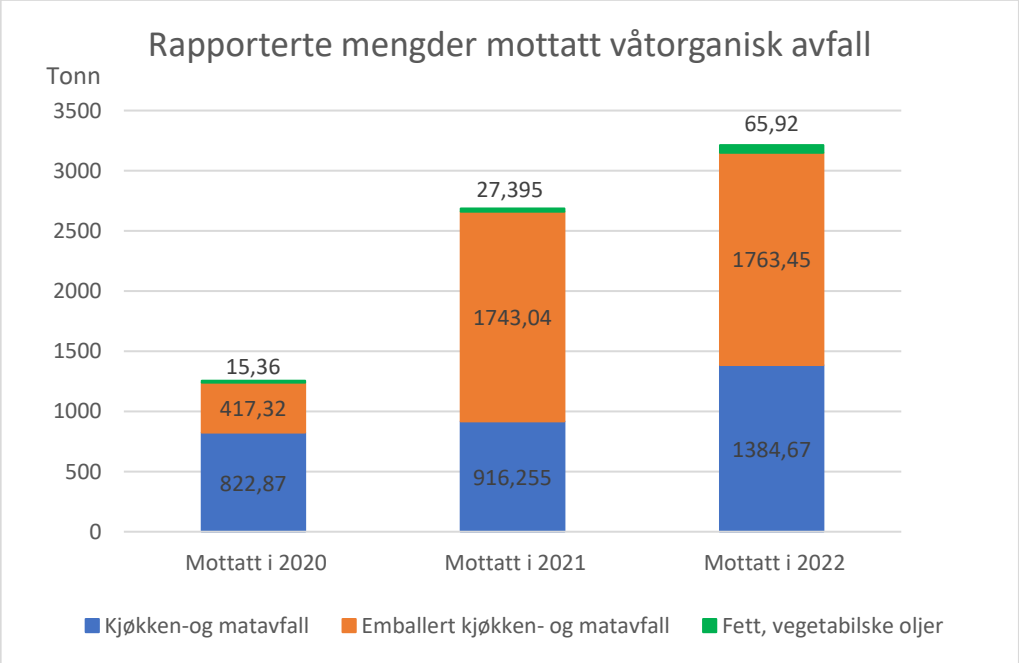

Bedriften har en generell rutine om regelmessig gjennomgang av risikovurderinger, men har ikke fulgt opp sin egen rutine når det gjelder oppdatering av luktrisikovurderingen. I 2020 påla Statsforvalteren å gjennomføre felles luktundersøkelse. Vi antar at det vil være hensiktsmessig at bedriftene samarbeider om oppdatering av luktundersøkelser, og dette bør være tema på felles møter mellom bedriftene fremover.

Mangelfull vurdering av om luktgrensen er overskredet
Manglende oppdatering av luktrisikovurderingen inkludert luktundersøkelsen, gjør at virksomheten

har mangelfull dokumentasjon på om luktgrensen overholdes. Bedriften har også mangelfulle rutiner for å gjøre andre vurderinger av om luktgrensen er overskredet. For eksempel er det ikke rutine for systematisk gjennomgang av klagene hver måned og vurdering av antall timer med lukt opp mot kravene.

Avvik 2: Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering har mangler

Avvik fra:
Tillatelse etter forurensningsloven, sist endret 15. mars 2022

- punkt 4.2.4 Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering

Internkontrollforskriften § 5

- punkt 6 om risikovurdering og handlingsplaner for å redusere risiko jf. § 6 krav til samordning
- punkt 7 om rutiner

Kommentarer til regelverket
Bedriften skal ha en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven.

Bedriften skal informere Statsforvalteren og naboer når det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktbelastning. Det samme gjelder dersom svikt i utstyr eller lignende kan medføre økte luktplager.

<u>Lukthåndteringsplan</u>
Viktige tema i en lukthåndteringsplan er:

- Hva kan gå galt?
- Tiltak ved avvik fra ordinær drift
- Øvelser

<u>Kommunikasjonsplan</u>
Viktige tema i en kommunikasjonsplan er:

- Internkommunikasjon
- Eksternkommunikasjon
- Beredskap

<u>Klageregistrering</u>
Bedriften skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til Statsforvalteren i henhold til punkt 11.5.

<u>Samordning</u>
Bedriften skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Når flere virksomheter utøver arbeid på samme arbeidsplass, skal de, når det er nødvendig, skriftlig avtale hvem av dem som skal ha ansvaret for å samordne internkontrollen for deres felles aktiviteter eller områder.

I lys av internkontrollforskriften § 5 og formålet med interkontrollregelverket, gjelder kravet om samordning der hvor flere virksomheter utfører arbeid på samme område, når risikovurderingen tilsier at virksomhetene kan påvirke hverandre eller ha en samlet, negativ påvirkning på området rundt virksomhetene.

Rutiner
Bedriften skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav etter miljøregelverket.

Observasjoner på tilsynet
Lukthåndteringsplanen er ikke oppdatert
Lukthåndteringsplanen for anlegget var ikke oppdatert og godkjent. Det forelå en eldre plan som var klar for revisjon.

Kommunikasjonsplan er ikke oppdatert
Lukthåndteringsplanen for anlegget var ikke oppdatert og godkjent. Felles rutine dekker ikke alle forhold som skal være vurdert i en kommunikasjonsplan. Blant annet mangler kommunikasjon med naboer utenom klager og intern kommunikasjon, se Miljødirektoratets veileder TA-3019/2013 om lukt, side 44 om hvilke tema en kommunikasjonsplan skal omfatte.

Klageregistreringen og oppfølging av klager har mangler
Bedriftene har en felles rutine for klagehåndtering. Rutinen blir ikke fulgt og den er mangelfull;

- Ragn Sells har ikke en skriftlig rutine for hva de skal gjøre når de mottar klage på lukt, hvilke forhold som skal undersøkes og hva som skal registreres i journaler mv.
- Felles rutine for håndtering av klager blir ikke fulgt. Rutinen ble oppdatert 11. mai 2023, og beskriver blant annet at når bedriftene mottar en klage fra vaktsentralen skal de så raskt som mulig sjekke om de kan være årsak til klagen og melde tilbake til vaktsentralen med kopi til alle i mottakergruppen. Ragn Sells har ved flere klager etter 11. mai 2023 ikke meldt tilbake til mottakergruppen. Av de 20 klagene Statsforvalteren har fått kopi av i dette tidsrommet, har vi fått kopi av at Ragn Sells har gitt tilbakemelding på 4. Ifølge rutinen skal bedriftene gi tilbakemelding til vaktsentralen med kopi til alle i «mottakergruppe». Dersom vi ikke har fått kopi av tilbakemeldingen vil det være et brudd på den felles rutinen bedriftene er blitt enige om. Under tilsynet er det kommet frem at det trolig er noen klager og tilbakemeldinger som Statsforvalteren ikke har fått kopi av.
- Ragn Sells har ikke har oversikt over status når det gjelder antall klager, tilbakemeldinger fra de øvrige bedriftene og hvilke svar som er sendt til naboene. Heller ingen av de andre bedriftene som hadde tilsyn samme dag hadde god nok oversikt over dette. Av de 20 klagene og tilbakemeldingene Statsforvalteren har fått kopi av etter 11. mai, har Bergen Vann gitt tilbakemelding på 9 av klagene, NCC på en klage, Bir på 4 klager og deponiet på 1 klage.
- Felles rutinen sier ikke noe om hvordan det skal identifiseres når grensen på 5 klager er overskredet, og hvem som har ansvar for å følge opp dette. Som nevnt over er det trolig noen klager og tilbakemeldinger som Statsforvalteren ikke har fått kopi av. Blant annet gjelder det to klager 9. juni og en klage 11. juni. Sammen med de andre klagene vi har fått kopi av disse dagene, er grensen på 5 klager overskredet på disse dagene. Det skulle i tilfelle vært gjennomført felles befaring i hht. felles rutine, men det ble ikke gjort.
- Ikke alle som har klaget etter 11. mai har fått tilbakemelding slik det er krav om i tillatelsen, og tilbakemeldingen er i noen tilfeller ikke dekkende. Ifølge felles rutine skal klager få følgende standard tilbakemelding dersom ingen foretak påtar seg ansvar etter sjekk; «Bedriftene har kontrollert sine områder. Ingen kjent luktkilde er lokalisert.» Denne tilbakemeldingen gir feilaktig

informasjon i de tilfellene der det mangler tilbakemelding fra noen av bedriftene. Tilsynet viser at denne tilbakemeldingen er sendt etter 7 av klagene, selv om det mangler tilbakemelding fra en eller flere bedrifter på om de har kontrollert sine områder. Det gis dermed inntrykk av at bedriftene har gjort mer enn det som er tilfelle. Ragn Sells hadde ikke oversikt over hvilken tilbakemelding som var gitt til klagerne, og hadde heller ikke etterspurt slik informasjon.

- Bedriften legger avgjørende vekt på klagers beskrivelse, dette gjør at bedriften ikke tar ansvar for alle klager som kan gjelde dem. Tilsynet viser at det i noen tilfeller legges stor vekt på hvordan klagerne beskriver lukten, og at dette brukes som begrunnelse for hvorfor deres bedrift ikke kan være årsak til en luktklage. Klagers beskrivelse av lukten kan ikke styre oppfølgingen, da lukten hos klager kan være en blanding av flere lukter, og klagerne er ikke profesjonelle til å beskrive lukt fra ulike aktiviteter. Luftstyrke og varighet er mer nøytrale parametere som kan brukes i oppfølging av en luktklage, men dette registreres ikke.
- Felles rutine og praksis er mangelfull når det gjelder hvordan klager der luktkilden ikke er funnet skal identifiseres og følges opp. Blant annet er oversikt over klager, tilbakemelding fra bedriftene og svar til naboene ikke omtalt og ansvar er ikke plassert. Tiltak og ansvar for å finne luktkilden for det store antallet klager der ingen bedrifter tar på seg å være kilde er ikke beskrevet utover at det skal foretas befaring ved mer enn 5 klager per dag. Manglene ved rutinen underbygges av at det fortsatt er mange klager, og luktkildene ikke er funnet i de fleste klagetilfeller etter oppdatering av rutinen, se tabell under.

  Oversikt over klager, tilbakemeldinger og hvordan bedriftene følger opp felles rutine var i liten grad tema på felles møter for bedriftene i området. Dette er nødvendig for å sikre at rutinen følges og at alle bedriften har felles forståelse for hvordan klagene skal følges opp.

  Resultatet av mangelfulle rutiner og oppfølging er at ingen bedrifter i tilstrekkelig grad vurderer og gjennomfører tiltak, slik at luktulempene for naboene blir akseptable, siden de mener de ikke er kilden til lukten det klages på.

  Tabellen under er laget på bakgrunn av kopi vi har fått av klager sendt via vaktsentralen og svar fra bedriftene. Under tilsynet kommet frem at det trolig er noen klager og tilbakemeldinger som Statsforvalteren ikke har fått kopi av. Våre tall viser at det fremdeles er mange klager, og at for de fleste klagene er luktkilden ikke funnet.

Periode	**Registrering**	**2021**	**2022**	**2023**
Hele året	Antall klager	97	130	53 hittil i år
	Antall dager med klager	35	80	29 hittil i år
Januar til juli	Antall klager	75	87	53
	Antall dager med klager	19	52	29
	Antall uforklarte klager			44
11. mai til 8. august 2023	Antall klager			20
	Antall dager med klager			12
	Antall uforklarte klager			18

  Meldingene viser at ingen bedrifter har tatt ansvar for å være kilde til noen av de 24 klagene i perioden mai til juli 2023, men Bergen Biogass har sagt at de kan være kilde i ett tilfelle der det kom to klager med kort mellomrom. Av de 53 klagene hittil i år er det 44 klager som ingen har tatt ansvar for. Bergen Biogass har tatt på seg ansvar for 9 klager, mens ingen andre bedrifter har tatt ansvar for å være kilde til lukt i 2023.

Avvik 3: Luktreduserende tiltak er mangelfulle

Avvik fra:
Tillatelse etter forurensningsloven, sist endret 15. mars 2022

- punkt 4.2.1 Luktbegrensning
- punkt 5.3 Forebyggende tiltak og driftsplan

Kommentarer til regelverket
Luktbegrensning
Virksomheten skal drives slik at luktulemper i omgivelsene begrenses mest mulig.

Forebyggende tiltak og driftsplan
På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal bedriften iverksette luktrisikoreduserende tiltak. Bedriften skal ha en driftsplan som sikrer at luktulemper ved virksomheten begrenses. Vurdering av tiltak og driftsplan må holdes oppdatert.

Viktige elementer i en driftsplan er

- målsetting i forhold til lukt
- forventet produksjon, råvareomsetning o.l.
- forventet luktrisiko ved planlagt drift
- tiltak for å minimere lukt ved normal, planlagt drift
- kontrollpunkter i forhold til lukt og definisjon av avvik

Se Miljødirektoratets veileder TA-3019/2013 om lukt, side 35 til 42 for mer informasjon om hvilke tema en driftsplan skal omfatte.

Driftslogg
Bedriften skal daglig føre en driftslogg, slik at det kan dokumenteres at driftsplanen er fulgt.

Observasjoner
Iverksatte luktreduserende tiltak er mangelfulle.
Manglende oppdatering av luktrisikovurdering gjør at bedriften har dårlig grunnlag for å vurdere luktreduserende tiltak.

Følgende observasjoner på tilsynet viser at tiltak for å redusere lukt fra mottak er mangelfulle:

- Port til hall for våtorganisk avfall var ikke lukket. Det ble opplyst at døren var åpen hele dagen, og at det var rutine for at denne ble lukket på slutten av dagen. Det varierte når porten ble lukket. Den ble ikke lukket igjen mellom hver leveranse.
- Matavfall lå på gulvet ved dagens slutt, selv om det ble opplyst at rutinen tilsa at avfallet skulle vært lastet opp i væsketett container
- Den væsketette containeren var ikke lukket på toppen. Det ble opplyst at det var nødvendig å være tilkoblet strøm for å lukke containeren, og at den derfor bare ble lukket ved henting av containeren. Containeren ble hentet 2 ganger per uke.
- Bedriften har ikke dokumentasjon på at luktrensing ikke er nødvendig i ny hall for våtorganisk avfall. Det er bygget ny hall for våtorganisk avfall uten rensing av luktutslipp, og gjort endringer i driften for å redusere lukt. I luktrisikovurderingen fra 2020 står det følgende om luktreduserende tiltak fra nytt bygg; *«Som følge av krav i tillatelse er Ragn-Sells i gang med planlegging av oppføring av eget bygg til håndtering av våtorganisk. I forbindelse med dette vil*

sannsynligvis en form for ventilasjon med luftrensing være nødvendig. Dette bør kunne gi kontroll over luktrisikoen forbundet med aktiviteten.»

- Det ble opplyst på tilsynet at et viktig tiltak for å redusere lukt fra denne aktiviteten var å ha kort oppholdstid på avfallet. Avfallet kan imidlertid allerede ved levering ha vært lagret i inntil 14 dager, og kan dermed lukte mye når det blir mottatt ved anlegget. Bedriften opplyste at de hadde flere alternative leveringsmuligheter dersom det oppstod lukt, men bedriften manglet kontroll- og styringsparametere og hadde mangelfulle rutiner for å følge opp når avfallet skulle fjernes fra anlegget på grunn av lukt.

Driftsplan er ikke oppdater og daglig logg har mangler
Driftsplan for anlegget er ikke oppdatert og godkjent. Det forelå en eldre plan som var klar for revisjon. Målformuleringen i den gamle planen kan innebære overskridelse av luktkrav.

Bedriften fører ikke daglig logg om lukt opp mot driftsplan. I den sammenheng må det defineres kontroll- og styringsparametere for lukt, jf. Miljødirektoratets luktveileder. Bedriften har ikke etablert slike parametere eller rutiner for oppfølging av kontroll- og styringsparametere og registrering av forhold som gjelder lukt i daglig logg. Dette er særlig viktig for mottak av våtorganisk avfall som er aktiviteten som danner mest lukt.

7. Merknader

Vi gav ingen merknader under inspeksjonen.

8. Andre forhold

Luktundersøkelsen fra 2020 identifiserte risiko for lukt fra 5 anlegg i Rådalen; Bergen biogass, Bir, Ragn Sells AS, NCC Industry AS og det nedlagte deponiet til Bergen kommune. Eventuelle luktkilder fra Fana Stein og Gjenvinning sitt anlegg ble i luktundersøkelsen vurdert å være svært lokale og med minimalt spredningspotensiale. Statsforvalteren gjennomførte i august 2023 tilsyn med lukt fra Ragn Sells AS, NCC Industry AS og Bergen Biogass samme dag. Lukt var tema på tilsyn med det nedlagte deponiet i Rådalen i 2021 og 2022. Miljødirektoratet er myndighet for og følger opp anlegget til Bir.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Forurensningsloven
- Forurensningsforskriften
- Avfallsforskriften
- Internkontrollforskriften
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven datert 12. september 2017, sist endret 15. mars 2022